

Henriette Christie Ertsås og Heidi Ektvedt (Vitenskapsformidlere)

Byrådet i Bergen Kommune har vedtatt å jobbe for: «...[et eget kurs for ungdomstrinnet med bred og helhetlig seksualitetsundervisning](#)».

Målsetning

Vi er to entusiastiske damer i Bergen med lang erfaring i formidling av naturvitenskap gjennom teater, med sterkt ønske om å påvirke til kjekkere sex mellom unge mennesker: jenter og skeive, som har begrensende forventninger og en streng dobbeltmoral å bale med, og gutter som stadig forventes å ta initiativ. Vi henter frem biologisk og psykologisk forskning fra vårt faglige repertoar presentert gjennom teater, for å utfordre gjeldende holdninger om gutter og jenter og sex. Vi kan lage det kurset byrådet etterspør som et supplement til seksualundervisningen som tilbys fra skolene. VilVite vil være arena for prosjektet i én uke i løpet av våren 2019. Ungdomskoleelever får tilbud over en skoledag. I tillegg kan vi dra ut i distriktene med et tilbud over to skoletimer. Vi tilbyr ny form for seksualundervisning med underholdende snert.

Forutsetning for gjennomføring

Heidi har Bachelor i Teacher Education (General Science) fra England. Henriette har skuespillerutdannelse, og har nettopp avsluttet en doktorgrad om kreft. Vi har begge laget undervisningsopplegg og forestillinger om henholdsvis kjemi/fysikk og cellebiologi/medisin til ulike institusjoner i Bergen (se CV vedlagt). Vitensenteret VilVite stiller som arena ved å gjøre senteret tilgjengelig en uke i året for seksualundervisning, for eksempel uke 6. Seksualundervisning for barn og unge er forankret i deres vedtekter om «[å utvikle og drive et populærvitenskapelig opplevelses- og læringscenter for \(...\) naturvitenskap](#)», og da gjerne som «[samarbeid med andre selskaper og foretak med lignende virksomhet](#)». Skolene og lærere er kjent med senteret og det er derfor fordelaktig å tilby programmet gjennom VilVite med tanke på markedsføring. Som all andre museumstilbud må opplegget være gratis for skoleklassene som melder seg på.

Målgruppe

Vi henvender oss til jenter som ikke våger å nyte sex uten å bli stemplet som hore, eller gutter som opplever å bli kalt homo når de spør om «entusiastisk samtykke». Redd Barnas [Voldtektsrapport](#) fra 2015 konkluderer at: «(...) godt forebyggingsarbeid må utfordre kjønnsrollene og få ungdom til å reflektere rundt dobbeltmoralen som sier at jenter ikke kan nyte sex og være «ordentlige» jenter samtidig. Vi frister å komme holdningene i forkjøpet ved å peke på hva faktisk biologien forteller om gutter og jenter og seksualitet, i motsetning til de sosiale normer som ifølge Redd Barna regjerer blant 16-17 åringer

Fornytt seksualundervisning

Mens andre aktører hevder seg i TV og sosiale medier formidler vi fra en god gammeldags scene, ansikt til ansikt med ungdommene. Vi er av den oppfatning at humor og stand-up formatet egner seg særlig godt i holdningsskapende arbeid. Teater i plenum innebærer en sinnsstemning gjennomgått i felleskap. Publikum deler en følelsesladet reise og opplever derfor gruppetilhørighet seg imellom. Det er i dette

sinnsrommet sjansen for vellykket holdningskampanje er størst. Når vi ler sammen over latterlige stereotyper eller sårbare situasjoner alle før eller siden vil oppleve, kan vi lettere ta inn over oss og føle empati for mangfoldet av seksuelle ståsted. Vi utfordrer garderobe-snakket (locker room talk) der kjønnene utøver humor på hverandres bekostning. Vi insisterer heller på sexprat som faktisk handler om sex og ikke makt eller hierarki. Alle kjønn får være tilstede samtidig. Vi står foran dem i levende live i kontrast til digital formidling der mottaker gjerne får servert budskapet sittende alene foran en skjerm. Vårt prosjekt representerer økt vekt på dialog fremfor monolog fra kateter eller skjerm.

Gjennomføringsplan

Vi har valgt en sex-positiv fremstilling med bruk av foredrag, figurteater, skyggeteater og revyaktige scener for på visuelt og informativt vis illustrere hva sex kan være, hvordan det kan utføres slik at alle får mest mulig nytelse, og rent fysiologisk hvorfor noe er godt eller mindre godt for penis eller vulva. Vi kan ærlig innrømme at noe av drivkraften vår er dårlige personlige erfaringer fra det offentlige når det gjelder seksuell helseopplysning. Vi opplever at kampanjer (eks: Amnestys «Nei er Nei») presenterer jenter som ofre og gutter som predatorer, og dermed etablerer en forventning til hvordan jenter og gutter skal oppføre seg. Informasjonen fra sykesøstre og leger er keitet, fordømmende og skremmende utdatert.

Det er behov for en kommunikasjon som i større grad feirer sex, og får frem hvorfor vi egentlig driver med det i utgangspunktet. Der seksualundervisningen før skulle fylle et tomrom av informasjon, er det nå vår oppgave å utfordre den overflod av seksuelle beskrivelser som er å finne i pornoen. [«Bort fra forplantningslæren og over til nytelse, lyst og følelser»](#) sier Åse Røthing fra Høgskolen i Oslo og Akershus om seksualundervisningens formål i dag. Ungdom vil ifølge Sex og Samfunn: vite hvordan man har sex. Med erigerte kjønnsorganer som figurteater og sexstillinger som skyggeteater, kan vi peke og fortelle ned til minste detalj, uten at det blir kleint eller ufint.

I forestillingen bruker vi rekvisitter og figurer, eller regelrett iklær oss roller som kjønn, kjønnsorganer og kjønnsceller. Vi viser med hydrauliske penis og vulvaer hvordan organene blir erekte og hvorfor. Vi velger mekaniske modeller som knirker og harker - i rette Trond Viggo stil - som kontrast til animasjonene som til stadighet fyker over ungdommenes chromebook-skjermer. Vi spiller bramfrie bestemødre og naive tenåringsjenter mens vi på snusfornuftig vis illustrerer, instruerer og demonstrerer hvordan det kan gjøres, og hvordan det absolutt ikke bør gjøres. Vi spiller dialoger mellom den håpløst feilinformerte og den som sitter på oppklarende biologiske fakta. Dukkefigurer og skyggeteater bygger sitrende spenning i scenen om «den første gangen», der alt går galt og blir kleint akrobatikk, men med justeringer etter innspill fra hverandre og elevene får vi omsider se et fint og ømt møte mellom to figurer, med fyrverkeri og svermende sommerfugler i magen. Vi vil også gjerne benytte anledningen til å utfordre biologibøkernes fremstilling av den heltmodige, målbevisste sædcellen og den blyge, ventende eggcellen. Forskning i dag viser at akkurat den historien nok er mer kulturell enn biologisk.

Vi tilbyr et komplett seksualundervisningsprogram der lærerne kan overlate elevene i visshet om at alle nødvendige tema blir dekket. Skoledagen starter med freidig

underholdning (beskrevet over), der de unge kan le, kanskje litt på vår bekostning, når vi gjør oss sårbare, etterfulgt av praktiske workshops og debatter. Flere aktiviteter og diskusjoner pågår parallelt slik at den enkelte elev velger hva han eller hun ønsker å delta på. De kan utføre et sosiologisk eksperiment der eleven måler graden av kjønnsstereotypiske holdninger i eget sinn ([implicit association test](#)), de kan ha moro med å tegne skjematisk klitoris i skoledagbøker og på dovegger, slik gutta i alle år har tegnet kuker. De kan delta i kondomstafett eller i konkurranse om kategorisering av hormonelle prevensjonsmidler. Vi ønsker dessuten å igangsette debatter ved å presentere ulike scenarier der vi spør: «Hva ville du gjort?» ,enten det er trakassering, voldtekt, bildedeling eller intimkirurgi. Videre vil vi med et skinn av forskningsundersøkelse, spørre ungdommene: «hvorfor ha sex», «hvorfor se porno», «hvorfor simulere orgasmer». Ungdommene forsyner svarene og eksponerer dermed egen dobbeltmoral. Når vi påpeker likheten til en seksualmoral vi bare kjenner fra 50-tallet, blir de oppmerksom på hvor sterkt de former og begrenser sin egen og andres seksuelle utfoldelse. Slik blir ikke ungdommene i publikum bare en passiv mottaker av formidlingen, men en aktiv medskaper i læringen.

Vi avslutter her med en reprimande fra søsteren til Margrethe Munthe, den litt mer progressive Margrethe Munter

*Nei, nei gutt,
dette må bli slutt!
Ikke storme inn i musen
Før hun er blitt våt i trusen
Glemte du det rent?
Det var ikke pent.*

*Husk å få - gummilua på
Ikke kast den, ikke sleng den,
pent og rett på kuken heng den!
Du må ta ansvar - Ellers blir du far*

Henriette C. Ertsås
tlf: 97601192
henriette.ertsas@uib.no

Heidi Ektvedt
tlf: 90016665
heidiektvedt@gmail.com